

Nr 226.

Ankom till riksdagens kansli den 18 juni 1946 kl. 5 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1946/47 till civilförsvaret.
(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, punkterna 237—247, föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition i ämnet för budgetåret 1946/47 beräkna anslag för civilförsvarets behov med vissa angivna belopp.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 294, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 10 maj 1946, föreslagit riksdagen att dels godkänna av föredragande statsrådet Mossberg förordad avlöningsstat för civilförvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47, dels för budgetåret 1946/47 såsom förslagsanslag under rubriken Civilförvarsstyrelsen anvisa till Avlöningar 725 000 kronor och till Omkostnader 200 000 kronor, dels ock för nämnda budgetår under rubriken Civilförsvaret anvisa till Utbildning vid statens civilförvarsskola samt vid kurser anordnade av länsstyrelserna ett förslagsanslag av 125 000 kronor, till Bidrag till riksluftskyddsförbundet ett anslag av 126 500 kronor, till Övnings- och försöksverksamhet ett förslagsanslag av 95 000 kronor, till Anskaffning av viss förbrukningsmateriel ett förslagsanslag av 75 000 kronor, till Förvaring och underhåll av viss materiel m. m. ett förslagsanslag av 280 000 kronor, till Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m. ett förslagsanslag av 300 000 kronor, till Bidrag till kommuner för utbildning m. m. ett förslagsanslag av 700 000 kronor, till Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m. ett förslagsanslag av 50 000 kronor och till Kostnader för avveckling av civilförvarsberedskapen ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

Civilförvarsstyrelsen har i skrivelse den 15 november 1945 gjort framställning om upptagande å riksstaten för budgetåret 1946/47 av anslag för civilförsvarets behov. Över styrelsens skrivelse ha utlåtanden avgivits av statskontoret och 1945 års civilförvarsutredning.

Civilförvarsutredningen, vilken tillkallats med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 oktober 1945 för att verkställa översyn av gällande anordningar för civilförsvaret och framlägga därav föranledda förslag, har med skrivelse den 14 januari 1946 avgivit förslag rörande omfattningen av civilförsvarets organisation och verksamhet under tiden intill dess frågan om civilförsvarets fredsorganisation vunnit sin slutliga lösning. Över för-

slaget ha yttranden avgivits av överbefälhavaren, civilförsvarsstyrelsen och svenska stadsförbundet.

Härutöver ha vissa andra framställningar av beskaffenhet att böra upptagas i detta sammanhang inkommit till Kungl. Maj:t.

Allmänna organisationsfrågor.

I sina ovannämnda skrivelser ha civilförsvarsstyrelsen och civilförsvarsutredningen till en början framhållit vissa synpunkter på civilförsvarets ställning i nuvarande läge, däribland den administrativa organisationen, organisationsplanerna för det lokala civilförsvaret, skyldigheten att anordna skyddsrum samt utbildnings- och övningsverksamheten. Beträffande sistnämnda fråga har civilförsvarsutredningen bland annat föreslagit vissa inskränkningar i förhållande till vad som gällt under år 1945. Grundläggande civilförsvarsutbildning om högst 10 timmar skall sålunda enligt utredningens förslag i princip åvila endast den som under året uppnår 16 års ålder (under senare delen av år 1945 den som under året uppnår 16, 17 och 18 års ålder), varjämte kvinnor, som under året fylla 18 år, skola genomgå tilläggstudier i sjukvård om högst 10 timmar. Härutöver skall dock föreligga skyldighet för den, som under år 1945 uppnått 16, 17 eller 18 års ålder, men som på grund av uppskov eller av annan anledning icke under samma år genomgått grundläggande utbildning, att fullgöra denna under år 1946.

Kungl. Maj:t har genom kungörelse den 22 mars 1946 (nr 119) meddelat bestämmelser rörande omfattningen under år 1946 av civilförsvarsplikt för utbildnings- och övningsändamål. Därvid har civilförsvarsutredningens förslag i allt väsentligt följts, dock med vissa modifikationer i inskränkande riktning. Sålunda har skyldigheten att undergå särskild utbildning jämväl i fråga om allmänna civilförsvaret begränsats till befälspersonalen och utbildningens omfattning något minskats.

I detta sammanhang har i propositionen lämnats en kortfattad redogörelse för civilförsvarets flyktingverksamhet. Därav framgår bland annat, att sedan vissa transporter avslutats, endast ungefär 800 finska evakuerade funnos under civilförsvarets omvårdnad, av vilka ungefär en tredjedel vårdades på sjukhus och återstoden å en av civilförsvarsstyrelsens barackförläggningar. De här i landet kvarvarande evakuerade äro sjuka, åldringar och barn, vilka hittills icke kunnat återföras till hemlandet, enär vårdmöjligheter där saknats.

Föredragande statsrådet Mossberg har anfört följande.

Efter det andra världskrigets slut har frågan om civilförsvarets ställning under fredstid blivit aktuell. I samband med antagandet av gällande civilförsvarslagstiftning uttalade 1944 års riksdag sig i princip för att civilförsvaret skulle bestå jämväl under fredstid såsom komplement till det militära försvaret och att även under fred viss förberedande verksamhet för detsamma skulle äga rum. De skäl, som föranledde detta ståndpunktstagande, torde alltjämt i huvudsak gälla. Emellertid har sedan dess krigstekniken undergått

en avsevärd utveckling, särskilt genom uppfinnandet av atombomben. Sannolikt är, att härigenom förutsättningarna för civilförsvarets verksamhet i krig och därmed även under fred väsentligen förändrats. För att utröna dessa förhållanden och även för att i övrigt taga civilförsvarets organisation och verksamhet under omprövning har jag — såsom förut angivits — jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillsatt en särskild kommitté, 1945 års civilförvarsutredning. Denna utrednings arbete torde icke komma att vara avslutat förrän tidigast mot slutet av innevarande kalenderår. Utredningen har emellertid till Kungl. Maj:t framställt förslag till preliminär lösning av vissa nu aktuella spörsmål. Jag har ansett det lämpligt att såsom allmän bakgrund till de i det följande behandlade frågorna om anslag i olika hänseenden till civilförsvaret något beröra vissa av dessa spörsmål.

Beträffande till en början civilförsvarets civila administration anser jag i likhet med civilförvarsutredningen att i avvaktan på utredningens slutresultat några väsentliga förändringar i nuvarande förhållanden icke böra vidtagas. Framför allt böra några utökningar av organisationen icke ifrågakomma. I stället böra vissa indragningar kunna äga rum.

I fråga om organisationsplanerna för det lokala civilförsvaret anser utredningen, att dessa planer böra upprättas i enlighet med föreskrifterna i gällande civilförvarslag och civilförvarskungörelse, dock att de icke böra erhålla gällande kraft i fråga om skyldighet för vederbörande kommuner att anskaffa ny materiel, inrätta nya allmänna skyddsrum eller att vidtaga andra nya kostnadskrävande anordningar. Häremot har svenska stadsförbundet uttalat sig under förebärande, att med uppgörandet av organisationsplanerna bör anstå till dess klarhet angående civilförsvarets slutliga organisation föreligger. Enligt vad jag inhämtat pågår arbetet med anvisningar för upprättande av organisationsplaner fortfarande inom civilförvarsstyrelsen. Detta arbete bör snarast fullföljas. Förrän så skett anser jag ståndpunkt icke böra tagas till frågan om och i vad mån organisationsplaner skola upprättas med stöd av anvisningarna. Sannolikt kommer det att vara tillräckligt att tillsvidare, intill dess civilförvarsutredningens slutliga förslag blivit föremål för statsmakternas prövning, endast förenklade planer utarbetas, i vilka uppdragas huvuddragen av organisationen.

Beträffande inrättandet av skyddsrum har redan genom civilförvarsstyrelsens försorg väsentliga inskränkningar vidtagits. Dessa inskränkningar böra bestå i avvaktan på de resultat, som civilförvarsutredningen kan komma att framlägga. — Jag vill i detta sammanhang omnämna, att Kungl. Maj:t genom beslut denna dag förklarat hinder icke möta för länsstyrelserna att förordna, att skyldigheten att anordna enskilda skyddsrum i byggnader med mindre än tre våningar tillsvidare begränsas till byggnader, innehållande minst tolv eldstäder fördelade å minst tre bostadslägenheter.

Till frågan om utbildnings- och övningsverksamheten har Kungl. Maj:t såsom redan nämnts tagit ställning genom kungörelsen den 22 mars 1946 (nr 119) angående omfattningen under år 1946 av civilförvarsplikt för utbildnings- och övningsändamål. I denna kungörelse har civilförvarsutredningens förslag följts med vissa ytterligare inskränkningar i fråga om utbildningspliktens omfattning. Härvid har förutsatts, att såväl utbildning som övning i viss utsträckning skall kunna genomföras på frivillighetens väg samt att instruktörsutbildning, främst i riksluftskyddsförbundets regi, även i fortsättningen bedrivs, så att en intensivare utbildnings- och övningsverksamhet framdeles kan utan omgång upptagas, därest förändrade förhållanden skulle påfordra detta.

Civildéforsvarsstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag.

1. Civildéforsvarsstyrelsen: Avlöningar.

Till ifrågavarande ändamål finnes å innevarande års riksstat upptaget ett förslagsanslag å 838 000 kronor.

I skrivelsen den 15 november 1945 har *civildéforsvarsstyrelsen* beräknat medelsbehovet för nästkommande budgetår. Härjämte har styrelsen i en den 18 april 1946 dagtecknad promemoria framlagt kompletterande beräkningar beträffande lönerna till vissa befattningshavare hos civildéforsvarsstyrelsen. De föreslagna ändringarna framgå av en vid propositionen fogad bilaga.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

Såsom jag förut anfört, bör civildéforsvarets administrativa organisation i avvaktan på civildéforsvarsutredningens slutliga förslag lämnas i allt väsentligt oförändrad. Detta bör gälla även civildéforsvarsstyrelsen, och något annat förutsattes icke heller från styrelsens sida. Med hänsyn till att efter krigets upphörande styrelsens arbetsuppgifter minskats, bör en viss reducering av personalen redan nu kunna äga rum. Styrelsens förslag innebär ock, såsom framgår av bilagan till detta protokoll, att 10 tjänster äro avsedda att indragas från och med nästa budgetår. Det bör dock anmärkas, att för styrelsens del kvarstå åtskilliga organisatoriska uppgifter av betydande omfattning. Den omfattande verksamhet för omhändertagande av flyktingar, som till den senaste tiden åvilat styrelsen, har medfört, att vissa andra arbetsuppgifter, särskilt på styrelsens sociala byrå, måst skjutas åt sidan. Dessa och liknande förhållanden göra, att personalreduceringen ännu icke fått den omfattning, som måhända eljest kunnat väntas.

Innan jag går att närmare beräkna storleken av de särskilda anslagsposterna under förevarande anslag, måste vissa spörsmål beröras.

Frågan om lönegradsplacering. Civildéforsvarsstyrelsen föreslår, att vissa arvodesavlönade befattningshavare hos styrelsen skola få placering i extra ordinarie lönegrad. Styrelsen har ifrågasatt sådan anordning beträffande följande befattningshavare, nämligen *dels* två byråchefer, vilka föreslås skola placeras i lönegrad Eo 30, *dels* en byråintendent, en förste byråsekreterare (båda tillika sektionschefer), en förste byråinspektör och en förste byråingenjör, för vilka föreslås placering i lönegrad Eo 26, *dels* en förste byråingenjör, som skulle placeras i lönegraden Eo 24, *dels* en assistent och tre byråingenjörer, för vilka föreslås placering i lönegraden Eo 21, *dels* en amanuens, som skulle placeras i lönegraden Eo 18, *dels* ock en ritare, som skulle placeras i lönegraden Eo 14. Därjämte skulle en registrator, som för närvarande har avlöning i lönegraden Ex 11, enligt styrelsens förslag sättas i lönegraden Eo 11. Härutöver säger sig styrelsen ha för avsikt att i den mån detta styrelsens förslag om inrättande av extra ordinarie befattningar skulle vinna statsmakternas gillande, i ungefär motsvarande omfattning antaga extra ordinarie befattningshavare i lönegrad Eo 7 och lägre. I en senare framställning framhåller styrelsen, att även om dess förslag om inrättande av extra ordinarie tjänster i högre lönegrader än lönegraden Eo 20 icke bifalles, möjlighet dock bör beredas styrelsen att inrätta ett begränsat antal dylika tjänster i lägre lönegrader.

Såväl statskontoret som civildéforsvarsutredningen har avstyrkt civildéforsvarsstyrelsens förslag i förevarande hänseende.

Även om jag är principiellt ense med styrelsen i dess uppfattning om det otillfredsställande i att arvodesystemet inom ett statligt verk av icke utpräglad kriskaraktär användes i den omfattning som nu är fallet beträffande

civildövsvarsstyrelsen, anser jag mig icke kunna tillstyrka styrelsens förslag om inrättande av extra ordinarie tjänster i högre lönegrad än Eo 11. Orsaken härtill är, att med ett inrättande av dylika tjänster bör anstå, tills frågan om styrelsens slutliga organisation blir prövad. Däremot finner jag hinder icke böra möta mot att ett begränsat antal extra ordinarie tjänster inrättas i lägre lönegrader. Så bör dock icke ske i vidare mån än att hela antalet extra ordinarie tjänster vid styrelsen kommer att uppgå till högst 20, innebärande en ökning med 9 tjänster. Svårighet torde icke möta att, därest någon av dessa befattningar efter en eventuell omorganisation av civildövsvarsstyrelsen skulle visa sig icke erforderlig, överflytta befattningshavaren till annat statligt verk.

Frågan om storleken av vissa arvoden. Civildövsvarsstyrelsens framställningar i förevarande del innebära överlag en höjning av nu utgående arvoden. Till en del motsvara dessa arvodesförhöjningar den provisoriska avlösningsförbättring om 660 kronor för år, som enligt riksdagens innevarande år meddelade beslut skall utgå till vissa befattningshavare vid statsförvaltningen. Då samtliga här ifrågavarande befattningshavare fått sina arvoden fastställda med belopp, som nära ansluta sig till dem vilka utgå till befattningshavare som lyda under det civila avlösningsreglementet, finner jag dylik arvodeshöjning böra bifallas.

Därutöver har höjning av vissa arvoden föreslagits på den grund att vederbörande fullgjort tjänstgöring i civildövsvarsstyrelsen under så lång tid att han bör vara berättigad till ålderstillägg. Detta gäller för hela budgetåret beträffande två förste byråinspektörer, en assistent och en kansliskrivare samt från och med den 1 oktober 1946 en amanuens på sociala byrån och en bokhållare på administrativ-kamerala byrån. Jag har intet att erinra mot styrelsens förslag i denna del.

Slutligen begär civildövsvarsstyrelsen vissa direkta arvodesförhöjningar. Framst gäller detta vissa av de befattningshavare, vilka enligt styrelsens ursprungliga förslag skulle placeras i extra ordinarie lönegrad. Sålunda föreslås, att på *tekniska byrån* arvodet för förste byråingenjörsbefattningen skall höjas från 11 880 kronor till 13 800 kronor, arvodet för två byråingenjörsbefattningar å sektion 1 skall höjas från 9 000 respektive 7 200 kronor till 10 800 kronor samt att arvodet för en byråingenjörsbefattning å sektion 3 skall höjas från 8 400 kronor till 10 800 kronor, i vilken höjning dock ingår ett ålderstillägg å 540 kronor. Ifrågavarande löner äro beräknade efter bruttolönen i löneklasserna 26 respektive 21. Från byråchefen för byrån föreligger dessutom framställning om höjning av arvodet å den av honom innehavda befattningen till 18 000 kronor, vilken framställning emellertid icke upptagits av styrelsen.

Å tekniska byrån vila arbetsuppgifter, som i nuvarande läge äro ytterst betydelsefulla för att civildövsvarsverkets effektivitet skall kunna upprätthållas. Hit hör sålunda — förutom frågor om byggande av skyddsrum och vidtagande av andra civildövsvarsanordningar av teknisk natur — den tekniska forsknings- och försöksverksamheten, vilken efter den senare tidens utveckling nu framstår såsom särskilt betydelsefull. Det är därför av synnerlig vikt, att på denna byrå god tillgång finnes på tekniskt utbildade, väl kvalificerade befattningshavare. Å andra sidan är konkurrensen med det enskilda näringslivet just beträffande dylika befattningshavare så stark, att det med de nuvarande lönerna möter mycket stora svårigheter att förvärva kvalificerade innehavare till sådana befattningar, som blivit vakanta, eller ens att behålla de nuvarande innehavarna. Ledigblivna befattningar ha ledigförklarats — i något fall två gånger — utan att befattningarna kunnat besättas med tillräckligt kvalificerade innehavare.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden anser jag det nödvändigt att ge-

nomföra en höjning av vissa arvoden på ifrågavarande byrå. Jag finner därvid, att byråchefen å byrån lämpligen bör erhålla ett arvode av 16 000 kronor för år. Jag har vidare funnit mig böra tillstyrka arvodesförhöjningar till en förste byråingenjör och till tre byråingenjörer till 13 200 resp. 10 260 kronor, inberäknat provisoriskt lönetillägg. Slutligen har jag övervägt, huruvida möjligheter skulle finnas att i besparingssyfte ytterligare reducera antalet å byrån anställda ingenjörer. Att märka är, att civilförsvarsstyrelsen redan i sitt förslag utgått från att fyra ingenjörsbefattningar under nästkommande budgetår skola hela indragas samt att en byråingenjörsbefattning skall erfordras endast intill årsskiftet. Senare har från styrelsen uppgivits, att den å byrån placerade ritarbefattningen skulle kunna indragas. Därutöver anser jag mig icke nu böra ifrågasätta ytterligare indragningar.

Såsom styrelsen föreslagit bör ur förevarande anslagspost utgå jämväl arvode till en montör med 6 060 kronor, inberäknat provisoriskt lönetillägg.

Vad *administrativ-kamerala byrån* angår föreslås, att byråintendenten, som tillika är chef för kamerala sektionen, skulle erhålla en förhöjd lön av 12 540 kronor, inklusive provisoriskt lönetillägg, i stället för nuvarande 10 800 kronor. Denna lön skulle i stort sett motsvara nettolönen i lägsta löneklassen i lönegraden Eo 26. Ifrågavarande tjänsteman bör ha teknisk utbildning. I hans uppgifter ingår ansvaret för den statliga förrådshållningen för civilförsvarets räkning och den i samband därmed bedrivna försäljningsverksamheten. Anskaffningsvärdet av dessa förråd uppgår, enligt vad som upplysts, till omkring 45 miljoner kronor. Med hänsyn härtill och de övriga ansvarsfulla uppgifter som åvila byråintendenten anser jag en viss ökning av arvodet befogad. Jag vill dock icke förorda större förhöjning än till 11 880 kronor.

Vad slutligen angår *brandtekniska avdelningen* föreslås *dels* att den därstädes placerade byråingenjörstjänsten skall omvandlas till en förste byråingenjörsbefattning med arvode av 11 460 kronor, i stort sett motsvarande nettolönen i lägsta löneklassen av lönegraden Eo 24, *dels* att arvodet å assistenttjänsten skall höjas från 7 500 kronor till 9 660 kronor, *dels ock* att en därstädes befintlig amanuens tjänst med nuvarande arvode av 7 320 kronor skall omvandlas till en byråsekreterartjänst med arvode av 9 660 kronor. Då arbetet på denna avdelning övervägande är av rent fredsmässig karaktär och till väsentlig del består i åtgärder för genomförande av den nya brandlagen och i övrigt för tillsyn av brandväsendet i riket, finner jag det angeläget, att löneförhållandena för ifrågavarande befattningshavare förbättras. Jag anser sålunda, att arvodet till byråingenjören bör höjas till 11 400 kronor, inberäknat provisoriskt lönetillägg. Vidare vill jag förorda, att arvoden till assistenten och amanuensen, vilka arvoden synas vara lägre än å motsvarande övriga befattningar inom styrelsen, höjas till vardera 8 460 kronor för år, provisoriskt lönetillägg däri inberäknat.

I övrigt har jag ansett mig icke kunna biträda styrelsens förslag om arvodesökningar.

Av civilförsvarsstyrelsen framställt förslag att dess arvodesanställda personal skulle erhålla förmån av fri sjukvård och begravningshjälp finner jag mig i likhet med statskontoret och allmänna lönenämnden av principiella skäl icke kunna tillstyrka.

Jag övergår härefter till beräkning av de särskilda posterna under ifrågavarande anslag.

Mot det av civilförsvarsstyrelsen till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* beräknade beloppet, 46 500 kronor, har jag intet att erinra.

Beträffande anslagsposten *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, beräknar jag de särskilda arvoden till befattningshavare vid civilförsvarsstyrelsen, vilka utgå från denna anslagspost, med de justeringar,

som i det föregående angivits, till sammanlagt 463 390 kronor. Från denna anslagspost utgå därjämte arvoden och ersättningar för mistad arbetsinkomst till inkvarteringschefer och representanter i militärbefälsstaberna. Då under nästkommande budgetår arvoden icke synas böra beräknas till de biträdande inkvarteringscheferna, finner jag det av civilförvarsstyrelsen upptagna beloppet 35 100 kronor kunna minskas med 13 200 kronor till 21 900 kronor. Därutöver böra under ifrågavarande anslagspost upptagas *dels* ersättningar åt personer, som av styrelsen anlitas för uppehållande av kontakt med press, film och radio, *dels ock* arvoden till ledamöter, suppleanter och sekreterare i krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar med samma belopp som under innevarande budgetår eller 5 000 respektive 3 000 kronor. Hela anslagsposten skulle härigenom komma att uppgå till (463 390 + 21 900 + 5 000 + 3 000) 493 290 kronor eller i runt tal 493 000 kronor. Med hänsyn till att ytterligare personalindragningar efter hand torde kunna göras under loppet av nästa budgetår anser jag dock beloppet kunna minskas till 470 000 kronor. Anslagsposten synes böra utgöra ett högsta belopp.

Vad angår anslagsposten till *avlöningar till icke-ordinarie personal*, vilken av civilförvarsstyrelsen beräknas till 300 000 kronor, kan densamma väsentligen minskas, om såsom jag här föreslagit civilförvarsstyrelsens förslag om inrättande av vissa extra ordinarie befattningar icke bifalles. Denna minskning kan uppskattas till i runt tal 109 000 kronor. I betraktande härav och då även den personal, som avlönas från förevarande anslagspost, torde kunna efter hand inskränkas under loppet av nästa budgetår, föreslår jag, att posten bestämes till 182 000 kronor.

Vidkommande slutligen anslagsposten till *rörligt tillägg* bör jämväl denna under förutsättning som nyss sagts bestämmas till väsentligt mindre belopp än det av civilförvarsstyrelsen föreslagna. Minskningen har beräknats till i runt tal 16 500 kronor, varigenom anslagsposten skulle komma att utgöra 26 500 kronor.

Ifrågavarande anslags hela belopp skulle alltså härigenom komma att uppgå till (46 500 + 470 000 + 182 000 + 26 500) 725 000 kronor.

Civilförvarsstyrelsens förslag om särskilt anslag å 50 000 kronor till en civilförvarsattaché anser jag mig icke böra tillstyrka men jag förutsätter, att militärattachéerna erhålla instruktioner att inhämta upplysningar jämväl i civilförvarsfrågor.

2. Civilförvarsstyrelsen: Omkostnader.

Till ifrågavarande ändamål finnes å riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget ett förslagsanslag av 236 000 kronor.

För nästa budgetår har civilförvarsstyrelsen räknat med att en nedsättning av flertalet belopp i omkostnadsstaten skall kunna vidtagas. Styrelsen har beräknat en minskning av medelsbehovet för sjukvård med 500 kronor, för reseersättningar med 12 000 kronor, för expenser med 1 000 kronor, för publikationstryck med 10 000 kronor och för omkostnader för representanter i militärbefälsstaberna med 2 500 kronor. Anslaget skulle enligt styrelsens förslag upptagas till 210 000 kronor.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

Mot civilförvarsstyrelsens beräkning av ifrågavarande anslag, som innebär en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 26 000 kronor, har jag i stort sett inlet att erinra. Då emellertid det vill synas som om ytterligare

någon besparing synes kunna göras beträffande posterna reseersättningar och publikationstryck, finner jag mig böra föreslå, att anslaget beräknas något lägre än civilförsvarsstyrelsen föreslagit eller till 200 000 kronor.

Övriga anslag för civilförsvaret.

1) Civilförsvaret: Utbildning vid statens civilförvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna.

För budgetåret 1945/46 har under ifrågavarande rubrik anvisats ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

I sin framställning den 15 november 1945 har civilförsvarsstyrelsen framlagt beräkning av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår. Härjämte har styrelsen i skrivelse den 14 mars 1945 bland annat hemställt om föreskrift, att ersättning skall utgå för arbetsinkomst, som deltagare i vid statens civilförvarsskola eller av länsstyrelse anordnad utbildningskurs på grund härav går förlustig, varvid ersättningen dock icke må utgå med högre belopp än efter 12 000 kronor för år eller överstiga de sammanlagda löneförmåner, som, för den tid inkomstminskningen avser, uppbäras av den högst avlönade befattningshavaren vid polisväsendet inom civilförvarsområdet. Förevarande ersättningsregler föreslås dock icke skola gälla civilförvarschef eller ställföreträdare för dylik eller statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet, som är befattningshavare inom allmänna civilförsvarets ordningstjänst eller distriktschef, civilförvarsfogde eller ersättare för dem, ej heller i fall, där deltagande jämlikt 20 § civilförvarslagen skall anses ske i kommunal anställning.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

Såsom jag förut anfört har civilförvarsplikten för utbildnings- och övningsändamål för år 1946 — i vad angår i civilförsvaret inskriven personal — inskränkts till att omfatta dem, som äro inskrivna för befälsbefattning. Detta medför att den lokala utbildningsverksamheten under nämnda år kommer att hava väsentligt reducerad omfattning. I detta läge synes det för upprätthållande av civilförsvarets effektivitet nödvändigt, att ökad vikt lägges vid den vid statens civilförvarsskola och av länsstyrelserna bedrivna centrala utbildningsverksamheten. Med hänsyn härtill anser jag mig böra tillstyrka det av civilförsvarsstyrelsen för detta ändamål föreslagna beloppet, 125 000 kronor.

Vid anslagsbeloppets beräkning har jag förutsatt, att ur anslaget skola utgå resekostnads- och traktamentsersättningar enligt de av Kungl. Maj:t genom beslutet den 15 februari 1946 fastställda grunderna till civilförvarschef, ställföreträdare för sådan eller i allmänna civilförsvaret inskriven person, som deltagar i utbildningskurs som nu sagts, dock med undantag för det fall att vederbörande är statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet. Visserligen torde ursprungligen hava avsetts, att dylika ersättningar skulle förskottas av vederbörande kommun med rätt för kommunen att därför erhålla statsbidrag enligt reglerna i 47 § civilförvarslagen. Då detta statsbidrag så länge civilförvarsberedskap var rådande, jämlikt 3 mom. i nämnda paragraf skulle utgå med kostnadernas hela belopp, ha under den

gångna tiden dessa ersättningar av praktiska skäl i allmänhet utbetalats direkt av civilförsvarsstyrelsen eller vederbörande länsstyrelse och bestritts från förevarande anslag. Rätteligen borde, sedan civilförsvarsberedskapen upphävts, ersättningarna i fråga — såvitt avser personal i allmänna civilförsvaret — förskottas av kommunerna, som därvid skulle ha rätt till statsbidrag med $\frac{2}{3}$ ur anslaget till Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m. Med hänsyn till den ökade vikt, som, enligt vad nyss framhållits, måste tillmätas ifrågavarande utbildningsverksamhet, anser jag det emellertid lämpligare, att ersättningarna alltfört belt utgå av statsmedel och bestridas från förevarande anslag.

Civilförsvarsstyrelsen har föreslagit, att ersättning för mistad arbetsinkomst skall kunna utgå till viss personal i allmänna civilförsvaret, som deltar i central utbildning. Jag finner detta skäligt och anser även, liksom civilförsvarsstyrelsen, de regler om dylik ersättning, som äro givna i gällande avlöningsreglemente för det allmänna civilförsvaret, icke lämpade för dessa fall. De av civilförsvarsstyrelsen föreslagna normerna för ersättningen ansluta sig nära till motsvarande regler för civilförsvarschef och ställföreträdare för dylik. Ersättningarna föreslås sålunda icke skola få utgå efter högre belopp än 12 000 kronor för år eller överstiga de sammanlagda löneförmåner, som för den tid inkomstminskningen avser uppbäras av den högst avlönade befattningshavaren vid polisväsendet inom civilförsvarsområdet. Denna maximeringsregel finner jag böra godtagas. Dessutom finner jag — i likhet med vad fallet är beträffande civilförsvarscheferna — att ersättning skall utgå endast om och i den mån den mistade arbetsinkomsten överstiger den lön, vartill vederbörande jämlikt avlöningsreglementets bestämmelser är berättigad.

Civilförsvarsstyrelsen föreslår slutligen, att under ifrågavarande anslag bör beräknas ett belopp av 25 000 kronor för inspelning av undervisningsfilm för civilförsvaret. Jag finner visserligen uppslaget vara av värde, men är för närvarande icke beredd att tillstyrka, att anslag begäres för ändamålet. Med hänsyn härtill avstyrker jag för närvarande civilförsvarsstyrelsens framställning i denna del.

Förevarande anslag finner jag alltså böra beräknas till 125 000 kronor.

2) Civilförsvaret: Bidrag till riksluftskyddsförbundet.

Å riksstaten för budgetåret 1945/46 har till bidrag till riksluftskyddsförbundet anvisats ett anslag av 126 500 kronor.

Riksluftskyddsförbundet har i skrivelse den 14 september 1945, vilken av civilförsvarsstyrelsen överlämnats till Kungl. Maj:t, anhållit om fortsatt statsbidrag för budgetåret 1946/47 med 126 500 kronor, varav 50 000 kronor för riksförbundets verksamhet och 76 500 kronor för länsförbundens verksamhet.

Över framställningen ha *utlåtanden* avgivits av civilförsvarsstyrelsen, civilförsvarsutredningen och statskontoret.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

Riksluftskyddsförbundets verksamhet har under de gångna åren i olika avseenden varit till stort gagn för civilförsvaret. Alltjämt finnas väsentliga arbetsuppgifter för förbundet. Det är synnerligen önskvärt, att en organisation upprätthålles, som har till uppgift att befordra förståelsen för civilförsvaret och dess verksamhet och därigenom även främja medborgarnas vilja att göra en frivillig insats i civilförsvarets utbildningsverksamhet. Den av

riksluftskyddsförbundet bedrivna instruktörsutbildningsverksamheten är särskilt under nuvarande förhållanden av stor vikt. Såsom förut framhållits, har utbildningsplikten numera inskränkts högst väsentligt. Ju mer man begränsar den på civilförvarsplikt grundade utbildningen i fredstid, desto viktigare är det att man har tillgång till erforderligt antal tillräckligt utbildade och kunniga instruktörer, vilka vid behov kunna biträda vid en snabbutbildning.

Härmed har jag emellertid icke velat göra något uttalande beträffande riksluftskyddsförbundets ställning och uppgifter efter en framtida omorganisation av civilförsvaret.

Av sålunda angivna skäl tillstyrker jag fortsatt bidrag till riksluftskyddsförbundets verksamhet. Mot det begärda beloppet, 126 500 kronor, har jag intet att erinra. I likhet med civilförvarsutredningen anser jag dock det böra övervägas, huruvida icke större del av anslaget än som förutsatts i riksförbundets framställning, bör tillgodoföras riksförbundets och länsförbundens verksamhet för utbildning av instruktörer på bekostnad av administrations- och övriga utgifter.

3) Civilförsvaret: Övnings- och försöksverksamhet.

Till ifrågavarande ändamål finnes å riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget ett förslagsanslag å 165 000 kronor.

Föredragande statsrådet har beträffande detta anslag anfört följande.

Under ifrågavarande anslag äro för närvarande anvisade medel dels till vissa kostnader för civilförvarsövningar, dels till försöksverksamhet på civilförsvarets område, såväl civilförvarsstyrelsens egen som den, vilken bedrivs av försvarets forskningsanstalt, dels ock till kostnader för gasskyddslaboratorier.

Försöksverksamheten är uppenbarligen av mycket stor vikt för civilförsvaret, särskilt då det nu gäller att tillgodogöra sig erfarenheterna från krigstiden. Medel synas böra ställas till disposition härför. Jag finner civilförvarsutredningens förslag, att för ändamålet under förevarande anslag anvisas ett belopp av 90 000 kronor att efter civilförvarsstyrelsens beprövande användas till försöksverksamhet antingen i styrelsens egen regi eller genom försvarets forskningsanstalt, lämpligt.

Beträffande civilförvarsövningarna har Kungl. Maj:t, såsom jag redan framhållit, beslutat, att skyldighet att deltaga i sådana övningar icke skall föreligga under år 1946. Såvitt nu kan bedömas, komma dylika övningar knappast att föreskrivas för år 1947. Det oaktat bör möjlighet finnas att hålla dylika övningar med personal, som frivilligt anmäler sig därtill. Allmänhetens medverkan bör dock icke påkallas. Medel att bestrida kostnaderna för dylika övningar torde, såsom civilförvarsutredningen föreslagit, böra få disponeras från nyssnämnda anslagsbelopp å 90 000 kronor. Dessa övningar ha numera till huvudsakligt ändamål att pröva organisationen.

Till kostnader för gasskyddslaboratorier synes böra upptagas det av civilförvarsstyrelsen föreslagna beloppet, 5 000 kronor.

Anslaget för övnings- och försöksverksamhet bör alltså beräknas till (90 000 + 5 000) 95 000 kronor.

4) Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel m. m.

För innevarande budgetår finnes för ifrågavarande ändamål å riksstaten upptaget ett reservationsanslag av 100 kronor. Härjämte ha av vid utgången

av budgetåret 1944/45 förefintliga reservationer å vissa äldre reservationsanslag ett belopp av 518 000 kronor överförts till anslaget.

Genom vederbörande myndigheters försorg har under de gångna budgetåren anskaffats materiel för omkring 50 miljoner kronor. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande ha numera vissa såsom beredskapslager anskaffade varor försålts, däribland koks, bensin, virke, träull, gummistövlar m. m.

Beträffande nyanskaffning av materiel framhåller civilförsvarsstyrelsen i sin skrivelse av den 15 november 1945, att dylik anskaffning under budgetåret 1946/47 borde begränsas i avbidan på resultatet av civilförvarsutredningen samt inhämtande av erfarenheter från utlandet. Dock borde medel anvisas, så att tidigare med stöd av statsmedel verkställd materielanskaffning kunde fortsättas i fråga om alarmeringsanläggningar.

I detta sammanhang har anmälts, att huvuddelen av lagerhållen skyddsrumsmateriel numera utgjordes av luftreningsaggregat — dels kompletta aggregat, dels halvfabrikat och råmateriel — hos aktiebolaget svenska fläktfabriken. Bolaget hade i samråd med civilförsvarsstyrelsen preliminärt beräknat kostnaderna för den lagerhållna materielen enligt två alternativ, av vilka det ena, *alternativ 1*, som slutade å 247 000 kronor, innebure, att civilförsvarsstyrelsen övertog de aggregat (270 stycken) och detaljer, som bolaget nu hade fullt färdiga, jämte halvfabrikat m. m., samt det andra, *alternativ II*, som slutade å 345 000 kronor, innebure, att bolaget skulle färdigställa kompletta luftreningsaggregat av de tillgängliga detaljerna och att styrelsen skulle övertaga sammanlagt 720 luftreningsaggregat jämte vissa färdiga detaljer. Civilförsvarsstyrelsen förordade trots den högre kostnaden alternativ II, då man enligt detta alternativ komme att kunna disponera betydligt större beredskapslager av luftrenare, vilket ur beredskapssynpunkt väl syntes motivera den högre kostnaden.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

Civilförsvarsstyrelsens förevarande framställningar om engångsanskaffning av materiel hänför sig väsentligen till två grupper, nämligen dels alarmeringsanordningar, dels ock viss skyddsrumsmateriel.

Vad alarmeringsanordningarna beträffar innebär civilförsvarsstyrelsens förslag viss fortsatt utbyggnad å orter, som tidigare icke haft dylika anläggningar, samt komplettering av alarmeringsanläggningarna å vissa andra orter. Därutöver föreslås telefonalarmeringssystemet å vissa orter böra utbyggas eller kompletteras i samband med automatisering av telefonstationer inom orterna i fråga. I likhet med civilförvarsutredningen finner jag de föreslagna åtgärderna lämpliga och har intet att erinra mot det föreslagna beloppet 172 000 kronor.

I detta sammanhang vill jag för riksdagen anmäla följande förhållande. Enligt ett i propositionen den 12 maj 1944, nr 270, förordat förslag, mot vilket riksdagen icke framställt någon erinran, skulle bl. a. alarmeringsanläggningar i Kramfors, bestående av 5 siemens-sirener, utbytas mot tyfoner, varefter sirenerna skulle installeras i Göteborg. Kostnaderna härför hade beräknats till 21 000 kronor. Genom beslut den 1 mars 1946 har emellertid Kungl. Maj:t i anledning av därom gjord framställning bemyndigat civilförsvarsstyrelsen att — i stället för utbyte av sirener mot tyfonaggregat i Kram-

fors — verkställa sådant utbyte av civilförsvarets alarmeringsanläggning i Härnösand samt att för nämnda ändamål ävensom för installation av fem av dessa sirener i alarmeringsanläggningar i Göteborg använda högst 25 000 kronor från förevarande anslag.

Beträffande skyddsrumsmaterielen har civilförvarsstyrelsen begärt att få från aktiebolaget svenska fläktfabriken övertaga vissa luftreningsaggregat och delar därtill. Med hänsyn till förhållandena finner jag mig böra förorda detta förslag, varvid jag i likhet med civilförvarsstyrelsen finner alternativ II böra komma i fråga, trots att detta alternativ är något dyrare. Härvid bör dock såsom villkor stipuleras, att fläktfabriken bibehåller för tillverkningen av ifrågavarande aggregat erforderliga specialverktyg och specialmaskiner. Mot det beräknade beloppet, 350 000 kronor, har jag intet att erinra.

Vidkommande civilförvarsstyrelsens begäran om rätt att disponera visst belopp, högst 100 000 kronor, till bestridande av särskilda kostnader för omsättningsköp finner jag, att såvitt nu kan bedömas någon återanskaffning av materiel näppeligen kommer att vara erforderlig under nästa budgetår. Några medel härför synas därför icke böra för närvarande beräknas. Jag förutsätter, att, därest riksdagen intet har att däremot erinra, Kungl. Maj:t må inom ramen för tillgängliga medel medgiva civilförvarsstyrelsen rätt till återanskaffning, som nu sagts, därest särskilda förhållanden skulle föranleda därtill.

Inkomsten å den försäljning av civilförvarsmateriel, som enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande må komma att ske, bör såsom hittills skett tillföras nu förevarande anslag. Enligt vad jag erfarit från civilförvarsstyrelsen torde inkomsterna av de försäljningar, vartill bemyndigande nu erhållits, komma att uppgå till omkring 1 600 000 kronor. Dessa inkomster komme alltså att väsentligt överstiga de belopp, om tillhoppa (172 000 + 350 000) 522 000 kronor, som enligt vad förut angivits erfordras för alarmeringsanläggningar och skyddsrumsmateriel. Med hänsyn härtill behöver anslag icke anvisas å riksdagen för budgetåret 1946/47.

5) **Civilförsvaret: Anskaffning av viss förbrukningsmateriel.**

För detta ändamål har för budgetåret 1945/46 anvisats ett förslagsanslag av 220 000 kronor.

Anslaget är avsett för anskaffning av viss materiel, huvudsakligen för den lokala utbildningen ävensom för övningar.

Med hänsyn till att såväl utbildnings- som övningsverksamheten kommer att under år 1946 bedrivas med betydande inskränkningar, har anslaget ansetts kunna sänkas till 75 000 kronor.

6) **Civilförsvaret: Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.**

För budgetåret 1945/46 har till ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

I sin framställning den 15 november 1945 har civilförvarsstyrelsen besträffande medelsbehovet för nästa budgetår anfört, att för verksamhet vid det centrala förrådet i Stockholm m. m. beräknades oförändrat belopp 20 000 kronor, vilket belopp skulle användas huvudsakligen till underhåll av materiel i de centrala förråden samt till förbrukningsmateriel för den genom styrelsens montör utövade tillsynen å de lokala alarmeringsanläggningarna. —

Beträffande kostnaden för förvaring och underhåll av materiel för internatförläggningar finner styrelsen — med hänsyn till att dels viss materiel komme att försäljas, dels återstående materiel torde komma att sammanföras till större länsförråd — för ändamålet icke erfordras högre belopp än 60 000 kronor, vari inginge även kostnader för lokal tillsyn å förråden. — För kontroll och efterbesiktning av gasskyddsmateriel, vilken kontroll och efterbesiktning utföres av försvarets forskningsanstalt, avser styrelsen oförändrat belopp, 20 000 kronor. Jämväl kostnaderna för transport av materiel finner styrelsen böra beräknas till oförändrat belopp, 30 000 kronor. För underhåll och reparation av viss materiel föreslår styrelsen, att ett belopp av 150 000 kronor skall beräknas för budgetåret 1946/47. Styrelsen anför härom, bland annat, att styrelsen tills vidare räknade med att kommunerna alltjämt skulle i princip svara för underhållet av viss för statsmedel anskaffad civilförsvarsmateriel. Civilförsvarsstyrelsen vore dock av den uppfattningen att det för erforderligt bevarande av materielen vore önskvärt, att staten åtog sig vissa kostnader för underhållet.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

Under förevarande anslag sammanfattas sådana förvarings- och underhållskostnader, vilka skola helt bestridas av staten utan att förskottas av kommunerna.

Mot den av civilförsvarsstyrelsen verkställda beräkningen av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål har jag intet att erinra. Beträffande kostnaderna för reparationer av genom olyckshändelser uppkomna skador å statlig civilförsvarsmateriel anser jag i likhet med civilförsvarsstyrelsen men i motsats till civilförsvarsutredningen, att kostnaderna böra bestridas från nu ifrågavarande anslag, icke från influtna försäljningsmedel. Anslaget synes därför i enlighet med vad civilförsvarsstyrelsen föreslagit böra upptagas till 280 000 kronor.

Såsom framgår av vad i det föregående anförts pågår inom civilförsvarsstyrelsen utredning angående möjligheterna att centralisera förrådshållningen av sådan statlig civilförsvarsmateriel, som nu är utlämnad till det lokala civilförsvaret och för vars förvaring kommunerna alltså äro ansvariga. Denna utredning är ännu icke avslutad, och jag är därför icke för närvarande beredd att framlägga något förslag i detta hänseende. Sannolikt är emellertid att härigenom kommer att föranledas ökat behov av statsmedel.

7) Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.

Under rubriken Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. har för budgetåret 1945/46 anvisats ett reservationsanslag å 600 000 kronor. Vidare har å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisats ett reservationsanslag av 500 000 kronor till Civilt luftskydd: Planläggning för källarmursgenombrott i sammanhängande kvartersbebyggelse.

Civilförsvarsstyrelsen har framhållit, att under nästa budgetår medel erfordrades för planläggning av källarmursgenombrott i samband med nyuppförande av byggnader. I den mån planläggningen avsåg ny byggnad skulle

kostnaderna åvila byggnadens ägare. Till den del genombrottet berörde be-
fintlig byggnad skulle åter planläggningen ske genom kommunens försorg.
Vidare fordrades, att kommunerna beträffande den verkställda planläggning-
en företoge viss årlig översyn, betingad av eventuella ombyggnader av be-
fintliga fastigheter m. m. Kostnaderna för nu nämnda på kommun ankom-
mande åtgärder syntes bliva av jämförelsevis ringa storlek. De borde allt-
jämt i viss utsträckning bestridas av statsmedel. I överensstämmelse med de i
civilförsvarslagen fastställda normerna för statsbidrag borde dock bidrag utgå
med endast $\frac{2}{3}$ av kostnaderna.

Föredragande statsrådet har härom anfört följande.

Från förevarande anslag böra liksom hittills bestridas kostnaderna för
statsbidrag till kommuner för inrättande av allmänna skyddsrum och för
anordnande av radio för civilförsvarsändamål. I likhet med civilförsvarssty-
relsen finner jag lämpligt, att anslaget tages i anspråk även för bidrag till
kommuner till kostnader för planläggning av källarmursgenombrott enligt
av styrelsen föreslagna grunder. I samband därmed bör till anslaget överfö-
ras vid utgången av innevarande budgetår förefintlig behållning å reserva-
tionsanslaget till planläggning för källarmursgenombrott i sammanhängande
kvartersbebyggelse.

Å anslaget förefanns den 1 september 1945 en odisponerad behållning av
(24 300 000 — 19 000 000 — 3 000 000) 2 300 000 kronor. Vidare skulle, så-
som anförts, till anslaget överföras vid utgången av innevarande budgetår
förefintlig behållning å anslaget Civilt luftskydd: Planläggning för källar-
mursgenombrott i sammanhängande kvartersbebyggelse. Då sålunda förefint-
liga reservationer synas tillräckliga för bestridandet av de statsbidrag för
ifrågavarande ändamål, vilka skola utgå under nästa budgetår, finner jag
nyanvisning av medel å anslaget icke behövlig.

8) **Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anskaffande av materiel m. m.**

För ifrågavarande ändamål finnes å riksstaten för budgetåret 1945/46 upp-
taget ett reservationsanslag å 100 kronor.

Till anslaget har överförts, bland annat, ett belopp av 1 000 000 kronor
av de vid utgången av budgetåret 1944/45 kvarstående behållningarna å re-
servationsanslagen till Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning, Förberedande
åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m. och Anskaffande
av utrustning till luftskyddshärbärgen och rörliga utspisningsenheter m. m.

Av sistnämnda belopp har hälften avsetts till materielanskaffning för
blockorganisationen och hälften till materielanskaffning m. m. i samband
med organisationsplanernas fastställande. Civilförsvarsstyrelsen upplyser, att
beloppet — bortsett från vissa smärre kostnader — ännu icke tagits i an-
språk, enär några organisationsplaner hittills icke fastställts. Styrelsen har
föreslagit, att medlen i den mån de därtill försloge måtte få tagas i anspråk
jämväl för statsbidrag — jämlikt punkten 6 i övergångsbestämmelserna till
civilförsvarslagen — till egendom som anskaffats före lagens ikraftträdande
den 1 december 1944.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

Såsom föredraganden anförde vid behandlingen av frågan om anvisande av medel för innevarande budgetår till kostnader för anordnande av källarmursgenombrott, bör man framgå med stor försiktighet vid verkställande av sådana åtgärder och intaga en avvaktande hållning, där så anses kunna ske. Medel för ifrågavarande ändamål behöva icke beräknas för nästa budgetår.

Liksom civilförvarsutredningen finner jag, att några kostnadskrävande anskaffningar icke för närvarande böra komma i fråga. Däremot bör möjlighet finnas att disponera anslaget för statsbidrag jämlikt punkten 6 i övergångsbestämmelserna till civilförvarslagen. Härför erforderliga belopp torde dock kunna bestridas från förefintlig behållning å anslaget.

9) Civilförsvaret: Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m.

Under denna rubrik är för budgetåret 1945/46 anvisat ett förslagsanslag av 300 000 kronor. Anslaget är avsett till statsbidrag åt kommuner för arvoden och annan ersättning *dels* till civilförvarschefer och ställföreträdare för dessa *dels* ock till övrig personal inom civilförsvaret. Statsbidrag utgår jämlikt civilförvarslagen antingen med kostnadens hela belopp eller med $\frac{2}{3}$ av kostnaden.

I en den 10 maj 1946 dagtecknad promemoria har *civilförvarsstyrelsen* beräknat sammanlagda kostnaderna för arvoden till samtliga civilförvarschefer och ställföreträdare för budgetåret 1946/47 till i runt tal 200 000 kronor, varjämte för reseersättningar m. m. beräknats 20 000 kronor. Styrelsen har härom vidare anfört, att den faktiska belastningen å anslaget kunde bli en annan, beroende på *dels* att tidpunkten för utbetalningen av statsbidrag till arvodena ej kunde för närvarande beräknas, *dels* ock att arvoden åt civilförvarschefer och ställföreträdare för civilförvarschef, som äro statsavlönade befattningshavare vid polisväsendet, nu komme att utbetalas för tiden ända från och med den 1 december 1944, vilket sålunda medförde »eftersläpning» av kostnaderna i förhållande till de beviljade anslagsmedlen.

Beträffande arvoden och annan ersättning till övrig personal inom allmänna civilförsvaret har civilförvarsstyrelsen med ledning av från länsstyrelserna inkomna uppgifter beräknat kostnaderna för års- och månadsarvoden till 200 000 kronor samt för timlön m. m. till 100 000 kronor eller tillhoppa 300 000 kronor, varå statsbidrag skall utgå med 200 000 kronor. Styrelsen framhåller dock, att den faktiska belastningen å anslaget även i fråga om dessa ersättningar kunde förväntas bli avsevärt större än beräkningarna av utbetalningar till personal under budgetåret 1946/47 angåve.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

Såsom framgår av det anförda möta stora vanskligheter att beräkna förevarande anslagsbehov för nästkommande budgetår framförallt med hänsyn till ovissheten beträffande tidpunkten för statsbidragens utbetalande. Oviss-
het föreligger även beträffande vissa andra omständigheter, som inverka på

anslagsbehovet. Dock finner jag anslaget böra upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår, eller med 300 000 kronor.

10) Civildförsvaret: Bidrag till kommuner för utbildning m. m.

För ifrågavarande ändamål finnes å riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget ett förslagsanslag å 1 050 000 kronor.

Civildförvarsstyrelsen har för nästa budgetår beräknat medelsbehovet för bidrag till kostnader för vissa kommunerna åvilande lokal utbildning och övning av personal till samma belopp som innevarande budgetår eller 500 000 kronor. Jämväl för bidrag till administrationskostnader för inkvartering och därmed sammanhängande sociala åtgärder har beräknats oförändrat belopp, 100 000 kronor. För bidrag till övriga löpande kostnader för verksamheten inom civildförvarsområdena med undantag av ersättningar till civildförvarspersonalen har beräknats minskning av medelsbehovet från 450 000 kronor till 300 000 kronor.

Föredragande statsrådet har med anslutning till ett av civildförvarsutredningen avgivit yttrande ansett att till bidrag till kostnader för kommunerna åvilande lokal utbildning och övning av personal för civildförvarsändamål icke borde räknas med högre belopp än 300 000 kronor. I övrigt har föredragande statsrådet icke haft något att erinra mot civildförvarsstyrelsens anslagsberäkning.

11) Civildförsvaret: Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m.

Under rubriken Civildförsvaret: Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m. har å riksstaten för budgetåret 1945/46 uppförts ett förslagsanslag å 200 000 kronor. Anslaget är avsett för utbetalning av *dels* statsbidrag, till enskilda kostnader för anordnande av vissa icke allmänna skyddsrum för undervisningsanstalter och trafikföretag, *dels ock* sådan gottgörelse av staten, vilken utgår enligt 7 kap. civildförvarslagen eller varom Kungl. Maj:t kan komma att i särskilt fall besluta.

Anslaget har för nästa budgetår ansetts böra upptagas till 50 000 kronor.

12) Civildförsvaret: Kostnader för avveckling av civildförvarsberedskapen.

För ifrågavarande ändamål finnes å riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget ett förslagsanslag å 50 000 kronor, avsett exempelvis för kostnader för återställande i deras tidigare skick av motorfordon, vilka tagits i anspråk för civildförvarets räkning och blivit föremål för ändringsåtgärder. För detta slag av kostnader utgår enligt medgivande av Kungl. Maj:t bidrag av statsmedel med två tredjedelar av kommunens utgifter.

Då vissa kostnader, som böra bestridas från anslaget, beräknas komma att förorsakas kommunerna även under år 1946, har jämväl för nästa budgetår ansetts böra anvisas ett belopp av 50 000 kronor för ändamålet.

Utskottet.

Under arbetet med tillskapandet av vårt nuvarande civilförsvaret har i skilda sammanhang framhållits, att dess organisation måste begränsas under en kommande fredsperiod. Under en sådan period förutsattes vid antagandet 1944 av gällande civilförsvarslagstiftning, att viss förberedande verksamhet för civilförsvaret skulle äga rum. Vid medelsanvisningen förra året nedsattes en före vapenstilleståndet framlagd anslagsberäkning på ca 7 miljoner kronor till ca 4 miljoner kronor. Beloppen av nu äskade anslag till civilförsvaret för andra budgetåret efter krigets upphörande, sammanlagt överstigande 2,5 miljoner kronor, utvisa en fortsatt nedpressning men förefalla alltfört mycket stora.

Det är givetvis vanskligt att bedöma i vad mån och på vad sätt verksamheten inom civilförsvaret kan begränsas under nu rådande förhållanden. Vad som särskilt försvårar denna bedömning är krigsteknikens avsevärda utveckling under de senaste åren, varigenom förutsättningarna för civilförsvarets verksamhet i krig och fred såsom föredragande statsrådet framhållit sannolikt väsentligt förändrats. Civilförsvarsutredningen har till uppgift att utröna dessa förhållanden. Slutligt förslag om civilförsvarets framtida organisation beräknar utredningen kunna framlägga i slutet av innevarande år.

De begränsningar i den ifrågavarande verksamheten, som Kungl. Maj:t ansett möjliga innan utredningsresultatet framlagts, äro icke av mer genomgripande natur. Försiktighet bör givetvis tills vidare iakttagas i fråga om anordningar på längre sikt, vilkas eftersättande vid innevarande tidpunkt kunna tänkas medföra allvarliga svårigheter framdeles. Utskottet har icke ansett sig böra göra erinran mot att medelsanvisningen för nästa budgetår erhåller den huvudsakliga omfattning Kungl. Maj:t har föreslagit. Därvid förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t under budgetårets lopp vidtager erforderliga åtgärder för genomförande av de ytterligare inskränkningar, vilka må te sig försvarliga med hänsyn till den vidare utvecklingen.

Vidkommande den civila administrationen av civilförsvaret anser utskottet i likhet med föredragande statsrådet att några utökningar av organisationen ej böra ifrågakomma. Vissa indragningar ha ansetts kunna äga rum. Därmed sammanhängande besparingar ha till viss del uppvägs av framlagda förslag till löneförbättringar, varför nedsättningen av avlöningsanslaget till civilförsvarsstyrelsen stannar vid i runt tal 100 000 kronor.

Sistnämnda löneförbättringar avse överförande av viss arvodesavlönad personal till nyinrättade extra ordinarie befattningar i högst lönegraden Eo 11 ävensom höjning av vissa arvoden. Då prövningen av dessa frågor bör anstå till dess civilförsvarsutredningen framlagt sina resultat, anser sig utskottet icke böra biträda desamma. En mot det provisoriska lönetillägget till övriga statstjänstemän svarande förbättring bör dock medgivas. På grund härav förordar utskottet nedsättning av de i Kungl. Maj:ts förslag till av-

löningsstat upptagna anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med 10 000 kronor.

För riksluftskyddsförbundets verksamhet har Kungl. Maj:t föreslagit ett oförändrat bidragsbelopp av 126 500 kronor. Ej heller utskottet är berett förorda någon begränsning av förbundets centrala och lokala verksamhet under pågående utredningar om civilförsvarets framtida organisation. På vad sätt bidraget bör fördelas på de särskilda ändamålen torde få ankomma på Kungl. Maj:ts prövning.

De särskilda anslagsfrågor, vilka behandlats i propositionen, föranleda i övrigt ej särskilt uttalande från utskottets sida.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag

a) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	46 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	460 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	182 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	26 500

Summa kronor 715 000;

b) till *Civilförsvarsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 715 000 kronor;

II. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa

a) till *Civilförsvarsstyrelsen*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 200 000 kronor,

b) till *Civilförsvaret*: *Utbildning vid statens civilförsvarskola samt vid kurser anordnade av länsstyrelserna* ett förslagsanslag av 125 000 kronor,

c) till *Civilförsvaret*: *Bidrag till riksluftskyddsförbundet* ett anslag av 126 500 kronor,

d) till *Civilförsvaret*: *Övnings- och försöksverksamhet* ett förslagsanslag av 95 000 kronor,

e) till *Civilförsvaret*: *Anskaffning av viss förbrukningsmateriel* ett förslagsanslag av 75 000 kronor,

f) till *Civilförsvaret*: *Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.* ett förslagsanslag av 280 000 kronor,

g) till *Civilförsvaret: Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m.* ett förslagsanslag av 300 000 kronor,

h) till *Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för utbildning m. m.* ett förslagsanslag av 700 000 kronor,

i) till *Civilförsvaret: Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m.* ett förslagsanslag av 50 000 kronor,

j) till *Civilförsvaret: Kostnader för avveckling av civilförsvarsberedskapen* ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

Stockholm den 18 juni 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 225.

Reservation

av herrar *Johan Bernhard Johansson, Bäckström, Mannerskantz, Eriksson* i Stockholm, *Ward, Falla, Viklund, Malmborg* i Skövde och *Birke*, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

• Under arbetet — — — mycket stora.

Det är — — — innevarande år.

De begränsningar — — — vidare utvecklingen.

Vidkommande den — — — 100 000 kronor.

Sistnämnda löneförbättringar avse överförande av viss arvodesavlönad personal till nyinrättade extra ordinarie befattningar i högst lönegraden Eo 11 ävensom höjning av vissa arvoden. Med hänsyn till vad som anförts till stöd för nämnda förslag vill utskottet icke motsätta sig detsamma. Kungl. Maj:ts förslag till avlöningsstat torde även böra godtagas. Utskottet vill understryka att alla möjligheter till ytterligare personalindragningar böra under nästa budgetår tillvaratagas.

För riksluftskyddsförbundets — — — Kungl. Maj:ts prövning.

De särskilda — — — utskottets sida.

Under åberopande — — — hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

a) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	46 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	470 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	182 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	26 500

Summa kronor 725 000;

b) till *Civilförsvarsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 725 000 kronor;

II. med bifall — — — 50 000 kronor.»